

АСОЦІАЦІЯ ФІНАНСОВОГО ПРАВА УКРАЇНИ  
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ  
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

**ВОРОНОВСЬКІ ЧИТАННЯ**

*(Судовий прецедент – джерело права  
або приклад правозастосування)*

Збірник статей, доповідей та тез  
учасників міжнародної науково-практичної конференції  
м. Ірпінь, 4-5 жовтня 2019 р.

Харків  
2019

УДК 347.73  
ББК 67.9(4УКР)302  
В75

**Редакційна колегія:**

**Микола Кучерявенко** – перший віце-президент НАПрН України, доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України;

**Олександр Головашевич** – доцент кафедри фінансового права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кандидат юридичних наук.

*Матеріали публікуються в авторській редакції*

В75      Вороновські читання (Судовий прецедент – джерело права або приклад правозастосування) : збірник статей, доповідей та тез учасників міжнар. наук.-практ. конф, м. Ірпінь, 4-5 жовтня 2019 р. / Редкол.: М. Кучерявенко, О. Головашевич. – Харків : Асоціація фінансового права України, 2019. – 446 с.

У збірнику представлено стислий виклад доповідей учасників міжнародної науково-практичної конференції «Судовий прецедент – джерело права або приклад правозастосування» (Вороновські читання), організованої Асоціацією фінансового права України та Університетом державної фіскальної служби України за підтримки Національної академії правових наук України, яка була проведена у Ірпіні 4-5 жовтня 2019 року. Конференція була присвячена обговоренню найбільш актуальних фундаментальних проблем судового розгляду спорів, що виникають у процесі здійснення фінансової діяльності, впливу прийнятих судовими органами актів на порядок реалізації учасниками правових відносин своїх прав, виконання покладених на них обов'язків, а також уніфікації правил здійснення суб'єктами влади своїх повноважень на межі адміністративного та фінансово-правового регулювання. Видання розраховане на викладачів, аспірантів, студентів та всіх тих, хто цікавиться проблемами фінансового права.

УДК 347.73  
ББК  
67.9(4УКР)302

© Асоціація фінансового права України, 2019  
© Національна академія правових наук України, 2019

## ЗМІСТ

|                                                                                                                                                 |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <b>Берназюк Ян</b> Інформація з обмеженим доступом та дотримання принципу змагальності у судовому процесі.....                                  | 9  |
| <b>Білінський Дмитро</b> Про гармонізацію фінансового законодавства України із практикою європейського суду з прав людини.....                  | 16 |
| <b>Борець Лариса</b> Звіти рахункової палати щодо проведення заходів державного фінансового контролю(аудиту) та реалізація їх рекомендацій..... | 23 |
| <b>Веселий Владислав</b> Вплив судового прецеденту та судової практики на діяльність пенсійного фонду України .....                             | 30 |
| <b>Воротіна Наталія</b> Правові позиції конституційного суду України щодо контролю у бюджетній сфері: теоретичні та практичні аспекти .....     | 35 |
| <b>Гетманець Ольга</b> Судове рішення у бюджетному процесі.....                                                                                 | 44 |
| <b>Гнатовська Альона</b> Роль судової практики в роботі адвоката.....                                                                           | 51 |
| <b>Головашевич Олександр</b> Актуальні аспекти застосування засобів податкового примусу при адмініструванні податків і зборів.....              | 55 |
| <b>Дмитренко Емілія</b> Судовий прецедент як джерело фінансового права: проблемні питання.....                                                  | 59 |
| <b>Зозуля Діана</b> Судові рішення фінансово-правового регулювання видатків на охорону здоров'я в Україні .....                                 | 65 |
| <b>Іванський Андрій</b> Місце судового прецеденту в регулюванні відносин державного фінансового контролю .....                                  | 72 |
| <b>Ільницький Олег</b> Регулятивне значення судових рішень у публічній фінансовій діяльності.....                                               | 78 |
| <b>Кабанов Володимир</b> Реалізація примусового виконання судових рішень в адміністративних справах: сьогодення.....                            | 90 |

|                                                                                                                                                                                  |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Сластьоненко Оксана</b> Місце судового прецеденту в системі юридичної освіти .....                                                                                            | 345 |
| <b>Стародуб Дмитро</b> Вплив на правозастосування судової практики з приводу вибору методу трансфертного ціноутворення при здійсненні операцій з виробництва на замовлення ..... | 349 |
| <b>Суббот Анатолій</b> Про місце судового прецеденту в системі джерел права, якими врегульовані публічні відносини .....                                                         | 358 |
| <b>Таранов Артур</b> Про судову практику розгляду спорів щодо податкового кредиту.....                                                                                           | 363 |
| <b>Терьошкіна Анастасія</b> Місце рішень Європейського суду з прав людини у ієрархічній системі джерел фінансового права .....                                                   | 366 |
| <b>Товкун Людмила</b> Особливості оформлення первинних документів суб'єктів господарювання: аналіз судової практики .                                                            | 371 |
| <b>Тодощак О.</b> Дискреційні повноваження публічної адміністрації як предмет судового оскарження: Європейська традиція .....                                                    | 376 |
| <b>Токарева Катерина</b> Роль правових позицій конституційного суду у регулюванні бюджетних відносин.....                                                                        | 380 |
| <b>Толстолуцька Марина</b> Правові позиції верховного суду України у спорах щодо визначення митної вартості товарів.....                                                         | 392 |
| <b>Філевський Р.</b> Судова практика та судовий прецедент у сфері адміністрування податків та зборів в Україні .....                                                             | 397 |
| <b>Ханова Раїса</b> Формування податкового кредиту з податку на додану вартість при імпорті в Україну на підставі ТМД .....                                                      | 403 |
| <b>Цимбалюк Анатолій</b> Податковий компроміс : держава – платник податків, як важливий напрям податкової політики України.....                                                  | 411 |
| <b>Шакірова Олена</b> Зарубіжний досвід застосування судового прецеденту як джерела права.....                                                                                   | 414 |
| <b>Шарапова Валерія</b> Податкова безпека держави як елемент фінансової безпеки: загрози та ризики податкової безпеки .....                                                      | 420 |

адміністративного оскарження і, відповідно, наявності рішення на користь платника; 2) в інших випадках у разі встановлення невідповідності таких рішень актам законодавства. Ключовим питанням залишається перелік тих випадків, які можуть підпадати під характеристику «випадки у разі встановлення невідповідності таких рішень актам законодавства».

Зважаючи на викладене, доцільно на рівні податкового законодавства визначитися із концептуальним вирішенням питання щодо надання або ненадання можливості сторонам у податковому спорі застосовувати інститут мирової угоди. Якщо виходити із практики застосування такого механізму іноземними державами, потрібно, в першу чергу, враховувати специфіку публічних правовідносин за участю суб'єктів владних повноважень. Вона полягає у наявності чітко визначеного конституційного принципу встановлення виключних меж, у яких має право діяти такий суб'єкт. Зокрема, конституційною нормою закріплено загальний принцип здійснення державно-владних повноважень виключно у межах та у спосіб, що передбачені законом. При цьому, реалізуючи дискреційні повноваження, контролюючий орган має право вибору дій у законодавчо визначених рамках. Тому, для забезпечення належної реалізації прав та обов'язків суб'єктів податкових спорів, які застосовують примирення сторін, мають бути чітко визначені підстави, предмет, обмеження та необхідні процедури для врегулювання податкових спорів у такому порядку.

**Сластьоненко Оксана**

к.ю.н., доцент, с.н.с., Університет  
державної фіскальної служби України,  
доцент кафедри фінансового права,  
Україна, м. Ірпінь

## МІСЦЕ СУДОВОГО ПРЕЦЕДЕНТУ В СИСТЕМІ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ

**Анотація.** Розглядається процес реформування юридичної освіти, який сьогодні потребує аналізу ситуації, уточнення понятійного апарату, удосконалення нормативно-правової бази підготовки майбутніх правників та набуття ними практичних навичок. З метою підвищення якості підготовки майбутніх правників особлива увага на сучасному етапі приділяється практичній підготовці юристів. У зв'язку з цим набуває великого наукового та практичного значення комплексний аналіз самого поняття «судовий прецедент» і визначення його місця в системі юридичної освіти. Запропоновано використовувати судовий прецедент у формі судових трансляцій в навчальному процесі.

**Ключові слова:** правова система, джерела права, судовий прецедент, юридична освіта, підготовка майбутніх правників, освітній процес.

На сучасному етапі розвитку України проводиться реформування в усіх сферах суспільного життя. В тому числі і в сфері юридичної освіти. Зокрема, особливої уваги сьогодні потребує розробка Концепції вищої юридичної освіти. Як відзначив Максим Шевердін, сьогодні існує наявність величезного розриву між теоретичними знаннями, що надаються студентам і практичними навичками, які необхідні в професії юриста. З метою підвищення якості підготовки майбутніх правників передбачається залучення до освітнього процесу юристів–практиків<sup>1</sup> [1, с. 11].

Проведення реформи юридичної освіти вимагає ретельного аналізу ситуації, уточнення понятійного апарату, удосконалення нормативно-правової бази підготовки майбутніх правників та набуття ними практичних навичок.

Сьогодні роль судового прецеденту як регулятора суспільних відносин невідмінно зростає, оскільки застосування судових прецедентів і в порівнянні з нормативно-правовими актами

---

<sup>1</sup>Шевердін М. Юридична освіта: перешкоди на шляху змін. *Вісник асоціації правників України*. 2019. № 5 (157) травень. С. 11.

дозволяє заповнити прогалини законодавчого регулювання та швидше відреагувати на зміни в суспільних відносинах. Це питання активно досліджується такими науковцями як Н.Н. Вовпенко, Л.А. Луць, Б.В. Малишева, М.Н. Марченко, О.І. Турчак, Є.В. Черняк, Г.О. Христова та іншими.

Однак, на сучасному етапі ще недостатньо дослідженим залишається питання використання судового прецеденту в юридичній освіті. У зв'язку з цим набуває великого наукового та практичного значення комплексний аналіз самого поняття «судовий прецедент» та його застосування в підготовці майбутніх правників.

Під поняттям «судовий прецедент» розглядають рішення, яке прийняте вищим судовим органом по конкретній справі, яке вважається обов'язковим для інших судів при розгляді аналогічних справ <sup>1</sup> [2, с. 193].

Варто відмітити, що на сучасному етапі судовий прецедент є необхідним для національної правової системи, адже він спрямований на забезпечення динамічності та покращення ефективності, деталізацію нормативно-правового регулювання захисту прав та інтересів людини судом<sup>2</sup>[3, с. 120]. Також при цьому реалізується принцип гласності й відкритості судочинства, який є загальноновизнаний серед демократичної спільноти та закріплений у міжнародних стандартах із метою належного функціонування правосуддя<sup>3</sup>[4, с. 6].

Враховуючи динамічність змін в нашому суспільстві у квітні-травні 2019 року відбувся Всеукраїнський марафон навчально-методичних розробок викладання права «Судовітрансляції: теорія через практику». Марафон було організованого ГО «Вектор прав людини» у співпраці з

---

<sup>1</sup>Луць Л.А. Загальна теорія держави та права: навч.-метод. посібник (за кредитно-модульною системою) / Л.А. Луць. – К.: Атіка, 2008. – 412 с.

<sup>2</sup>Сахнюк В.В Роль та місце судового прецеденту у системі джерел національного права. *«Молодий вчений»*. 2017 р. № 5.1 (45.1) травень. С. 119–122.

<sup>3</sup>Нормативно-правова база, яка забезпечує гласність та відкритість судів в Україні/ Укладач: Назарій Боярський. Київ. 2019. 94 с.

Міністерством освіти науки України та Національною академією правових наук України за підтримки Програми USAID «Нове правосуддя». В результаті цього марафону був підготовлений збірник розробок учасників марафону. Запропоновані заняття, що складають основну частину видання, – це досвід використання записів судових трансляцій у навчальному процесі. Ці заняття не лише детально описані, а й апробовані українськими провідними закладами вищої освіти, що здійснюють підготовку нового покоління правників<sup>1</sup>[5, с. 6].

Провівши дослідження можемо констатувати, що на сучасному етапі юридична освіта повинна надавати не тільки теоретичні знання, а й практичні навички, які відповідають вимогам часу. Сьогодні використання судового прецедента у формі судових трансляцій в процесі підготовки майбутніх правників виступає як одна з найефективніших можливостей зробити юридичну освіту наближеною до вимог часу. У зв'язку з цим пропонуємо широке використання інтерактивних методів навчання, серед яких обов'язковим є перегляд онлайн-трансляцій судових засідань з подальшим аналізом реальної ситуації. Впровадження таких форм викладання повинно навчити студентів активно ставити запитання та самостійно шукати відповіді, застосовуючи критичне мислення в ході навчального процесу.

### ЛІТЕРАТУРА:

1. Шевердін М. Юридична освіта: перешкодина шляху змін. *Вісник асоціації правників України*. 2019. № 5 (157) травень. С. 11.
2. Луць Л.А. Загальна теорія держави та права: навч.-метод. посібник (за кредитно-модульною системою) / Л.А. Луць. – К.: Атіка, 2008. – 412 с.
3. Сахнюк В.В. Роль та місце судового прецеденту у системі джерел національного права.

---

<sup>1</sup>Навчаємо через практику: досвід використання судових трансляцій у викладанні права / Упорядник Назарій Боярський. Київ. 2019 рік. 132 с.

«Молодий вчений». 2017 р. № 5.1 (45.1) травень. С. 119–122.

4. Нормативно-правова база, яка забезпечує гласність та відкритість судів в Україні/ Укладач: Назарій Боярський. Київ. 2019. 94 с.
5. Навчаємо через практику: досвід використання судових трансляцій у викладанні права / Упорядник Назарій Боярський. Київ. 2019 рік. 132 с.

**Стародуб Дмитро**

к.ю.н., НДІ фіскальної політики  
УДФСУ старший науковий  
співробітник, Україна, м. Ірпінь

## **ВПЛИВ НА ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ З ПРИВОДУ ВИБОРУ МЕТОДУ ТРАНСФЕРТНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ ПРИ ЗІЙСНЕННІ ОПЕРАЦІЙ З ВИРОБНИЦТВА НА ЗАМОВЛЕННЯ**

Згідно з підп. 39.3.2.1 ПКУ, у разі, коли існує можливість застосування і методу порівняльної неконтрольованої ціни, і будь-якого іншого методу, застосовується метод порівняльної неконтрольованої ціни (ПНЦ). Через це податкові органи часто наполягають на застосуванні саме методу ПНЦ у разі, якщо платник податків не в змозі навести переконливі аргументи щодо неможливості знаходження зіставних операцій. Однак в міжнародній практиці ієрархічний підхід до вибору методів не є поширеним. За даними ОЕСР, тільки Німеччина<sup>1</sup> визначає пріоритет традиційних методів (ПНЦ та ін.).

На думку Я. Романчука, така ситуація складається «тому, що для першого методу вимога щодо характеристик товарів, робіт (послуг) є надзвичайно суворою. Ми його можемо

---

<sup>1</sup>Transfer Pricing Country Profiles.OECD.URL:  
<http://www.oecd.org/ctp/transfer-pricing/transfer-pricing-country-profiles.htm>.

*Наукове видання*

**Вороновські читання**  
**(Судовий прецедент – джерело права**  
**або приклад правозастосування)**

Збірник статей, доповідей та тез  
учасників міжнародної  
науково-практичної конференції,  
Ірпінь, 4-5 жовтня 2019 р.

Комп'ютерна верстка О. О. Головашевич

Підписано до друку з оригінал-макета 24.10.2019 р.

Асоціація фінансового права України  
Україна, 61024, м. Харків, вул. Пушкінська, 70

Сайт: [www.afl.org.ua](http://www.afl.org.ua)

Е-mail для авторів: [info@afl.org.ua](mailto:info@afl.org.ua)

Тел.: +380 (57) 704-93-02